

UCHWAŁA NR 8614/24
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 21 lutego 2024 roku

w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych za 2023 rok oraz skierowania przedmiotowego dokumentu na posiedzenie Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

Na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2094 z późn. zm.), uchwała się co następuje:

§ 1

Przyjmuje się sprawozdanie z działalności Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych za 2023 rok, które stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały oraz kieruje się przedmiotowy dokument na posiedzenie Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
ANDRZEJ BĘTKOWSKI
(dokument podpisano elektronicznie)

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 8614/24
Zarządu Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 21 lutego 2024 r.

Sprawozdanie
z działalności Zespołu Świętokrzyskich
i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych
w Kielcach
za 2023 rok

Kielce, luty 2024 r.

Podstawowe zadania realizowane przez Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w 2023 roku dotyczyły w szczególności:

- ochrony przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości historycznych i kulturowych,
- organizacji działalności edukacyjnej,
- współdziałania w zakresie ochrony przyrody z innymi jednostkami organizacyjnymi,
- realizacji projektu LIFE17 NAT/PL/000018 pn. „Renaturyzacja Śródlądowej Delt Rzeki Nidy”,
- utrzymania trwałości projektu LIFE13 NAT/PL/000038 pn. „Ochrona cennych siedlisk przyrodniczych na Ponidziu”,
- zakończenia realizacji projektu pn.: „Budowa Ośrodka Edukacji Przyrodniczej na Ponidziu w m. Umianowice gm. Kije”, dofinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 i funkcjonowania Ośrodka,
- realizacji zadania „Rewitalizacja oraz funkcjonowanie kolejki wąskotorowej Ponidzie” ze środków Samorządu Województwa Świętokrzyskiego oraz samorządów powiatowych i gminnych.

I. W zakresie ochrony przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości historycznych i kulturowych, realizowane były następujące zadania:

1. Plany ochrony parków krajobrazowych.

W 2023 roku ZSiNPK kontynuował zadania w zakresie sporządzania projektów planów ochrony dwóch Parków Krajobrazowych:

- Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego,
- Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego.

Zadanie obejmowało zakończenie procedury konsultacji społecznych oraz zaopiniowania i uzgadniania projektu planu ochrony Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego.

W efekcie podjętych działań Sejmik Województwa Świętokrzyskiego ustanowił plan ochrony dla tego Parku Krajobrazowego Uchwałą Nr LVIII/712/23 z dnia 27 marca 2023 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z 2023 r. poz. 1533).

W 2023 roku kontynuowano działania dotyczące opracowania projektu planu ochrony dla Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego m.in. w zakresie: inwentaryzacji zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych, identyfikacji i oceny istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych, charakterystyki i oceny uwarunkowań społecznych i gospodarczych ochrony oraz stanu zagospodarowania przestrzennego, analizy skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych i wartości kulturowych, wykonania ekspertyz niezbędnych do zaplanowania ochrony, opracowania bazy danych GIS, wykonania map tematycznych w formie cyfrowej.

Prace nad opracowaniem projektu planu ochrony dla Parku Krajobrazowego będą prowadzone również w 2024 roku.

2. Inwentaryzacje.

Istotnym kierunkiem działalności Zespołu Parków była realizacja zapisów art. 107 pkt. 2 ust. 1-3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.) w zakresie inwentaryzacji i gromadzenia

dokumentacji dotyczącej zasobów przyrodniczych, wartości historycznych i kulturowych parków krajobrazowych i ich otulin. Prace prowadzono przez cały rok.

W 2023 roku zaktualizowano dokumentację inwentaryzacyjną dla 5 Parków Krajobrazowych: Suchedniowsko-Oblęgarskiego, Sieradowickiego, Szanieckiego, Nadnidziańskiego i Kozubowskiego oraz ich otulin w zakresie: wartości kulturowych, historycznych, etnograficznych, krajobrazowych, obiektów zagospodarowania turystycznego oraz zasługujących na ochronę tworów i składników przyrody nieożywionej. Uzyskane w terenie informacje dotyczące lokalizacji obiektów, ich charakterystyki i parametrów zamieszczono w kartach ewidencyjnych obiektów. Określono również istniejące i potencjalne zagrożenia. Karty ewidencyjne zinwentaryzowanych obiektów sporządzono także w wersji elektronicznej.

Dla obszaru Suchedniowsko-Oblęgarskiego, Sieradowickiego, Szanieckiego, Nadnidziańskiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego zaktualizowano posiadaną ewidencję i założono nowe karty dla 140 obiektów, w tym o charakterze historycznym, kulturowym, etnograficznym oraz krajobrazów ekologicznych.

Zaktualizowano również materiały inwentaryzacyjne dla 47 obiektów mających znaczenie dla ochrony przyrody, krajobrazu i zagospodarowania turystycznego, w tym dla:

- 24 pomników przyrody, 6 rezerwatów przyrody („Polana Polichno”, „Wroni Dół”, „Szczytniak”, „Małe Gołoborze”, „Góra Jeleniowska”, „Wąwóz w Skałach”), 1 stanowiska dokumentacyjnego („Wąwozy lessowe w Bugaju”) z terenu Kozubowskiego i Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny,
- obiektów zagospodarowania turystycznego (np.: wiaty turystyczne, miejsca rekreacyjne, parkingi przydrożne, przystanie kajakowe, muzea) z terenu Szanieckiego, Nadnidziańskiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego i ich otulin, między innymi w miejscowościach: Wiślica, Stradów, Bronina, Wola Chrobberska, Zagorzyce, Pińczów, Młodzawy Małe, Radzanów, Szaniec,
- zasługujących na ochronę tworów i składników przyrody nieożywionej z terenu Szanieckiego, Kozubowskiego i Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i ich otulin, takich jak: wąwóz lessowy w Kołkowie, odsłonięcie lessów w Młodzawach Małych.

Założono także 36 kart ewidencyjnych dla:

- stanowisk chronionych gatunków roślin z terenu Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego takich jak: tojad dzióbaty, starodub łąkowy i naparstnica zwyczajna,
- zasługujących na ochronę tworów i składników przyrody nieożywionej z terenu Suchedniowsko-Oblęgarskiego, Sieradowickiego, Szanieckiego, Kozubowskiego i Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i ich otulin, takich jak: źródło z rozlewiskiem w Suchedniowie, teren źródliskowy w Parszowie, odsłonięcie skalne Ciosowej, rozlewisko w Ćmińsku Kościelnym, źródło w Młodzawach Dużych, wąwozy w Sadku, nieczynny kamieniołom wapieni litotamniowych w Sułkowicach,
- obiektów zagospodarowania turystycznego (takich jak: kompleks domków wypoczynkowych, wiaty turystyczna, otwarty kompleks rekreacyjny) z terenu Suchedniowsko-Oblęgarskiego i Sieradowickiego Parku Krajobrazowego i ich otulin, między innymi w miejscowościach: Ścignia, Wzdół Rządowy, Serbinów, Oblęgorek.

3. Zabiegi ochrony czynnej.

Wykonano zabiegi ochrony czynnej wokół pomnika przyrody - kopuły gipsowej w Wiślicy i na obszarze rezerwatu przyrody w Skorocicach, gm. Wiślica oraz na

terenie stanowiska dokumentacyjnego „Wykień” – w Ciosowej, gm. Miedziana Góra z terenu Nadnidziańskiego i Suchedniowsko - Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego. Przeprowadzone prace obejmowały usuwanie samosiewów drzew i krzewów przysłaniających te obiekty oraz wykoszenie roślinności zielnej.

4. Ochrona dóbr kultury materialnej.

W ubiegłym roku kontynuowano realizację zadania dotyczącego przeprowadzenia prac konserwatorskich przy figurze św. Agaty z początku XIX wieku w Skowronnie Dolnym. W tym celu uzyskano zgodę Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wykonanie prac konserwatorskich przy obiekcie oraz pozyskano dotację celową na renowację figury w kwocie 45.000 zł.

W ramach działania uzyskano pozwolenie właściwego organu na wykonanie remontu figury, zlecono prace konserwatorskie i restauratorskie przy obiekcie oraz odebrano roboty budowlane i konserwatorskie na obiekcie. Wykonano również zabiegi pielęgnacyjne polegające na usuwaniu odrostów drzew i krzewów przy tym obiekcie.

Po zakończeniu zadania rozliczono przyznaną dotację z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Kielcach.

5. Oznakowanie parków krajobrazowych.

W 2023 roku przeprowadzono kontrolę 62 tablic stanowiących oznakowanie granic 8 parków krajobrazowych w terenie.

Oznakowano miejsca objęte zakazem kąpieli, na terenie Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego, nad rzeką Nidą, w następujących miejscowościach: Rudawa, Nieprowice i Niegosławice gm. Złota, Ostrów gm. Wiślica oraz Czarkowy gm. Nowy Korczyn. Łącznie zamontowano 12 znaków. Wymóg oznakowania tych miejsc wynika z ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych.

6. Lustracje terenowe.

Dokonano lustracji 31 form ochrony przyrody, w tym: rezerwatów przyrody, pomników przyrody, stanowiska dokumentacyjnego z terenu Kozubowskiego i Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Na podstawie wizji terenowych zaktualizowano karty ewidencyjne wymienionych wyżej form ochrony przyrody.

7. Inne zadania.

Kontynuowano działania zmierzające do utworzenia Sandomiersko – Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego.

Zorganizowano 12 spotkań informacyjnych z mieszkańcami miejscowości położonych na terenie projektowanego do utworzenia parku: Koprzywnica, Ciszycza, Łoniów, Maruszów, Dębno, Nowe, Biedrzyków, Janów, Sandomierz, Dwikozy.

Prace konsultacyjne będą prowadzone również w roku bieżącym.

II. Organizacja działalności edukacyjnej.

1. Edukacja ekologiczna jednostki.

Edukację ekologiczną prowadzono w ramach opracowanego i przyjętego do realizacji „Programu edukacji przyrodniczej Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych”. Program dostosowano do bieżących potrzeb szkół i placówek oświatowych oraz możliwości kadrowych Zespołu Parków.

Bazą edukacyjną jednostki w 2023 r. była sala edukacyjna w siedzibie Zespołu w Kielcach, Ośrodek Edukacji Przyrodniczej Umianowicach gm. Kije oraz Ośrodek Edukacyjno-Rekreacyjny (leśniczówka) w Niwach Daleszyckich, gm. Daleszyce.

Organizowano również prelekcje w placówkach oświatowych, szkolno-wychowawczych i kulturalnych. Tematyka prelekcji obejmowała zagadnienia związane z ochroną przyrody i krajobrazu oraz zanieczyszczeniem środowiska i zmianami klimatu.

W 2023 roku, z różnych form edukacji ekologicznej prowadzonej przez Oddziały w Kielcach i Umianowicach skorzystało ponad 20 tysięcy osób.

2. Konkursy ekologiczne.

a/ Konkurs „Zimowy przyjaciel leśnych stworzeń”.

Rozpisano II edycję wojewódzkiego konkursu organizowanego dla uczniów kl. I-IV szkół podstawowych.

Celem przedsięwzięcia jest wzbudzenie zapału i szacunku do przyrody, doskonalenie umiejętności rozpoznawania gatunków zwierząt oraz kształtowanie kreatywności i wrażliwości artystycznej dzieci.

Zadaniem uczestników będzie przygotowanie jednej pracy plastycznej przedstawiającej pomoc zwierzętom w okresie zimowym.

Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi w 2024 r.

b/ Konkurs plastyczny pn. „Bocian biały, naszym sąsiadem”.

Zorganizowano I edycję konkursu plastycznego dla uczniów klas I-III szkół podstawowych.

Zadaniem uczestników było samodzielne wykonanie, pod nadzorem nauczyciela, pracy plastycznej w dowolnej technice, przedstawiającej bociana białego w jego naturalnym środowisku.

Nagrodą dla zespołów, których przedstawiciel zajął I, II lub III miejsce był udział w festynie zorganizowanym z okazji „Dnia Bociana Białego” w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach.

W konkursie uczestniczyło łącznie 100 uczniów.

c/ Konkurs plastyczny pn. „Poszukiwacze wiosny”.

Zorganizowano III edycję konkursu plastycznego pn. „Poszukiwacze wiosny”. W konkursie uczestniczyło 791 dzieci z placówek przedszkolnych i klas zero szkół podstawowych z terenu województwa świętokrzyskiego.

Nagrodą dla zwycięskich placówek oświatowych były sadzonki 5 gatunków krzewów miododajnych.

d/ Konkurs „Poznajemy Parki Krajobrazowe Województwa Świętokrzyskiego”.

Zorganizowano finał I edycji konkursu pn. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Województwa Świętokrzyskiego”. Uczestniczyło w nim 105 uczniów z klas V-VIII szkół podstawowych z terenu województwa świętokrzyskiego.

W rozgrywkach finałowych wzięło udział 5 trzyosobowych zespołów, (wyłonionych spośród 35-ciu), których prace konkursowe zgłoszone do I etapu otrzymały najwyższą punktację. Zadaniem uczniów było między innymi rozpoznanie 20 gatunków ptaków chronionych.

e/ Udział w organizacji konkursów.

Uczestniczono również w organizacji konkursów: „Zaprośmy skrzydlatych przyjaciół do naszego środowiska” w Technikum Elektrycznym w Kielcach, „Cztery

pory roku” w Przedszkolu Samorządowym nr 26 w Kielcach, „Zielona Apteka” w Szkole Muzycznej w Kielcach, Wiedzy ekologiczno – leśnej w Nadleśnictwie Łągów, „Moje Ponidzie” w Szkole Podstawowej nr 1 w Busku – Zdroju.

3. Inne formy edukacji.

a/ Wycieczki trasami ścieżek dydaktycznych – rajdy piesze, wycieczki.

Pracownicy Zespołu zapewnili przewodnictwo na trasach ścieżek dydaktycznych położonych na obszarach chronionych województwa świętokrzyskiego w trakcie 59 wycieczek i rajdów, w których uczestniczyło 2030 osób.

b/ Udział w imprezach plenerowych i akcjach ekologicznych.

Pracownicy naszej jednostki wzięli udział w organizacji imprez i akcji ekologicznych, takich jak: „Dary Świętokrzyskich Lasów”, „Międzynarodowy Dzień Krajobrazu”, „Hubertus Świętokrzyski”, „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, XXIII Świętokrzyskie Dożynki Wojewódzkie.

c/ Organizacja Ogólnopolskiego Szkolenia Edukatorów.

We wrześniu ubiegłego roku nasza jednostka była organizatorem VII edycji szkolenia dla edukatorów pracujących w parkach krajobrazowych na terenie całej Polski. Przedsięwzięcie zrealizowano w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach.

Przedstawiciele parków krajobrazowych poznali wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe oraz walory krajobrazowe Ponidzia. Uczestniczyli również w trzech blokach warsztatowych: z zakresu dziedzictwa kulturowego pt. „Obraz wiejski utkany pachnącym sianem – czyli jak to dawniej na wsi bywało”, dotyczący owadów pt. „Bez zapylacza – bliżej końca świata – Kochajmy Pszczoły” oraz roślin oleistych pt. „Skąd się bierze olej – czyli, tradycje „bicia” oleju na świętokrzyskiej wsi”.

Celem szkolenia było pogłębienie wiedzy dotyczącej sposobów prowadzenia edukacji przyrodniczej a także umożliwienie wymiany doświadczeń na temat realizowanych przez parki krajobrazowe działań.

4. Działalność wydawnicza.

Na potrzeby prowadzonej edukacji ekologicznej oraz w celu popularyzacji i promocji regionu, Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych wydał publikację pt. „Rośliny i zwierzęta występujące na terenie Ośrodka Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach położonego na obszarze Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego”, w nakładzie 3000 egzemplarzy.

Wznowiono również:

- zeszyt edukacyjny pt.: „Poznajemy zwierzęta chronione Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych”, w nakładzie 3000 egzemplarzy,
- dwa foldery pt. „Parki Krajobrazowe Gór Świętokrzyskich” i „Parki Krajobrazowe Ponidzia” w nakładzie 7000 egzemplarzy.

Działalność wydawnicza prowadzona była przy dofinansowaniu ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

III. Współdziałanie w zakresie ochrony przyrody z innymi jednostkami organizacyjnymi.

1. Współpraca z samorządami gminnymi i powiatowymi.

Przygotowano wnioski do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla miasta Pińczów i gmin: Stopnica, Pińczów, Zagnańsk i Łągów

oraz opinie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla miasta Pińczów, gminy Stopnica i Solec - Zdrój.

Wniesiono również propozycje zastosowania przepisów dotyczących parków krajobrazowych do zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Łągów i Nowa Słupia oraz opinie do zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gmin Pińczów, Stopnica oraz miasta i gminy Chmielnik.

IV. Realizacja projektu LIFE17 NAT/PL/000018 pn. „Renaturyzacja Śródlądowej Deltę Rzeki Nidy”.

W 2023 roku kontynuowano realizację projektu LIFE17 NAT/PL/000018 pn. „Renaturyzacja śródlądowej delty rzeki Nidy”:

- Zakupiono 8 nieruchomości gruntowych (łąki, pastwiska, nieużytki) w obrębie Umianowice, gmina Kije o łącznej powierzchni 4,18 ha, niezbędne do prowadzenia zabiegów ochrony czynnej w zakresie zachowania siedlisk i gatunków oraz poprawy warunków hydrologicznych delty.
- Zrealizowano prace konserwacyjne na starorzeczach i zbiornikach eutroficznym na obszarze śródlądowej delty rzeki Nidy, mające przywrócić ich naturalny charakter.
- Zrealizowano prace konserwacyjne w obrębie koryta Starej Nidy (na odcinku o długości 3,8 km). Polegały one przede wszystkim na hakowaniu dna z korzeniącej się w nim roślinności, usunięciu przetamowań utrudniających przepływ i migrację ryb, usunięciu z koryta powalonych drzew oraz wbudowaniu ich części w brzeg w taki sposób, aby stanowiły naturalną kryjówkę dla ryb. W ramach działania wykonana została również konserwacja przepustu okularowego zlokalizowanego na cieku, a także konserwacja rurociągu krytego łączącego Starą Nidę ze Smugą Umianowicką oraz zasypanie nielegalnego przekopu zaburzającego stosunki wodne w ciekach.
- Wykoszono łąki na powierzchni ponad 100 ha wraz z usunięciem powstałej biomasy, co było niezbędne do odtworzenia łąk potrzebnych dla zwiększenia populacji ptaków siewkowatych.
- Usunięto zwarte płyty trzcinowisk na powierzchni ok. 13 ha.
- Dokonano nasadzeń gatunków łągowych na powierzchni 1 ha w obrębie śródlądowej delty rzeki Nidy.
- Kontynuowano wypas koników polskich i krów rasy Hereford oraz zakupiono 22 szt. krów rasy czerwona polska i rozpoczęto ich wypas na obszarze Deltę Umianowickiej. Powierzchnię wygrodzono przy pomocy pastucha elektrycznego umocowanego na słupach betonowych. Zakupiono wiatę namiotową oraz niezbędne wyposażenie.
- Uzyskano zgodę Ministra Klimatu i Środowiska na pozyskanie młodocianych osobników żółwia błotnego z Poleskiego Parku Narodowego. Przetransportowano 50 szt. młodych osobników tego gatunku do Ośrodka Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach, gdzie rozpoczęto ich hodowlę.
- We współpracy z Instytutem Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, kontynuowano hodowlę gatunków chronionych: małży słodkowodnych, ślimaków, gadów i płazów, niegdyś licznie występujących na terenie Deltę.
- Wypuszczono kolejną grupę 21 (łącznie w działaniu 60 szt.) osobników traszki grzebieniastej do stawików przygotowanych w 2021 r.

- Wykonano 4 platformy gniazdowe dla bocianów białych na czynnych słupach energetycznych zlokalizowanych w miejscowościach Umianowice i Rębów.
- W ramach działania obejmującego zachowanie puli genowej rodzimych gatunków roślin, kontynuowano pobieranie sztobrów (zdrewniałe 2-3 oczkowe odcinki pędów drzew i krzewów, które będą użyte jako sadzonki), m. in.: czeremchy, porzeczki czarnej i czerwonej, kaliny koralowej i trzmieliny. Wykonano kwaterę pod uprawę w/w gatunków drzew i krzewów w Umianowicach. Prowadzono prace pielęgnacyjne na plantacji nasiennej obejmującej gatunki murawowe, takie jak: sierpik różnolistny, dziewięciśń popłocholistny, szyplin jedwabisty, dyptam jesionolistny, wisienka stepowa i len włośchaty.
- Zakupiono owce rasy świniarka i wrzosówka oraz kozy rasy sandomierska i rozpoczęto wypas w obrębie murawy kserotermicznej znajdującej się w rezerwacie archeologicznym w miejscowości Stawy.
- Przeprowadzono introdukcję szyplinu jedwabistego, sierpika różnolistnego i lnu złocistego na siedlisku muraw kserotermicznych.
- W sposób ciągły prowadzono monitoring przyrodniczy i hydrologiczny wpływu działań projektu przez: Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie oraz Uniwersytet Rolniczy w Krakowie.
- Przeprowadzono wspólnie z Policją i Strażą Pożarną, Oddziałem Polskiego Związku Wędkarskiego oraz Kołami Łowieckimi patrole prewencyjne obszaru Delt Umianowickiej.
- Przeprowadzono 65 warsztatów jednodniowych oraz 7 warsztatów dwudniowych, w których uczestniczyło ponad 3200 uczniów przedszkoli, szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, a także zorganizowano 4 festyny ekologiczne, w których uczestniczyło ponad 1000 osób.
- Zorganizowano w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach spotkanie Platform meeting projektów LIFE, w którym wzięło udział ponad 60 osób z 18 polskich projektów LIFE.
- Zrealizowano 3 audycje radiowe związane z tematyką realizowanego projektu.
- Wykonano kalendarze na 2024 r. w nakładzie 1000 szt.

V. Utrzymanie trwałości projektu LIFE13 NAT/PL/000038 pn. „Ochrona cennych siedlisk przyrodniczych na Ponidziu”.

W celu utrzymania trwałości projektu LIFE13 NAT/PL/000038 pn. „Ochrona cennych siedlisk przyrodniczych na Ponidziu” kontynuowano wypas owiec rasy czarnogłówka oraz kóz o typie wszechstronnie użytkowym na obszarach występowania murawy kserotermicznej oraz murawy napiaskowej tj. w miejscowościach Skowronno Dolne i Górne oraz na siedlisku świetlistych dąbrów w Młodzawach Dużych. Na terenie miejscowości Stawiany systematycznie koszono powierzchnię wypasową. Zawarto umowę dzierżawy z Wspólnotą Wsi Wola Chrobberska i koszono ten obszar.

Zakupiono 20 szt. owiec do prowadzenia wypasu.

Kontynuowano prace pielęgnacyjne na plantacji nasiennej przeniesionej z Krzyżanowic Średnich do Umianowic. Dzięki odpowiednim warunkom glebowym i mikroklimatycznym utworzonym specjalnie dla gatunków murawowych uzyskano bardzo wysoką udatność procesu transferu roślin. Wszystkie przeniesione osobniki takie jak: sierpik różnolistny, dziewięciśń popłocholistny, ostnica Jana, len włośchaty, wisienka stepowa, dyptam jesionolistny i szyplin jedwabisty ukorzeniły się w nowym miejscu.

W ramach prowadzonego monitoringu przyrodniczego oceniono stan populacji trzech gatunków roślin: sierpika różnolistnego, dziewięcisiu popłocholistnego i lnu włochatego. Przeprowadzono lustrację poletek założonych na sześciu stanowiskach w miejscowościach: Skowronno, Pińczów („Serpentyń”, „Wierciszów”), Bogucice („Binek”), Górki, Skorocice, w obrębie których w latach ubiegłych, celem wzmocnienia populacji wysiano nasiona i wysadzono siewki wyhodowane na plantacji. Na podstawie danych zebranych w terenie opracowano: „Raport z wysiewu chronionych gatunków na murawach kserotermicznych” oraz „Raport z monitoringu sierpika różnolistnego za 2023 rok”. Wersje elektroniczne w/w publikacji znajdują się na stronie internetowej projektu.

VI. Zakończenie realizacji projektu pn.: „Budowa Ośrodka Edukacji Przyrodniczej na Ponidziu w m. Umianowice gm. Kije”, dofinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 i funkcjonowanie Ośrodka.

W 2023 r. kontynuowano realizację Projektu pn.: „Budowa Ośrodka Edukacji Przyrodniczej na Ponidziu w m. Umianowice gm. Kije”, dofinansowywanego z RPO WŚ 2014-2020, w tym:

- wykonano ogródki edukacyjne do prowadzenia warsztatów z zakresu uprawy roślin i ogrodnictwa, w tym stanowiska z podwyższonymi rabatami (o pow. ok. 800 m²),
- wybudowano zaplecze edukacyjno-techniczne dla pokazowej zagrody „gęsi kieleckiej”, obejmujące m.in.: „gęśnik”, zaplecze sanitarno-higieniczne dla obsługi, hali na sprzęt rolniczy, wiaty na siano, studni kopanych, ścieżki edukacyjnej,
- wykonano zewnętrzny plac edukacyjny przy Ośrodku z elementami małej architektury edukacyjnej tj.: żeremia bobrowe, domek dla pszczół i os, tropy zwierząt, kokony, tablice edukacyjne, itp.,
- zmodernizowano 4 wagony kolejki wąskotorowej, dostosowując trzy z nich do prowadzenia zajęć edukacyjnych, a jeden do gromadzenia wód deszczowych z przeznaczeniem do podlewania zieleni wokół Ośrodka,
- wyremontowano szlak kolejki wąskotorowej na trasie Umianowice-Hajdaszek z dostosowaniem jej do przejazdów drezyn rowerowych oraz zakupiono 9 drezyn rowerowych ze wspomaganie elektrycznym,
- wykonano oczko wodne dla żółwia oraz stanowisko pokazowe dla ochrony pszczół tj.: domek do apiterapii,
- wybudowano dodatkową infrastrukturę przy Ośrodku, w tym: zewnętrzną toaletę dla odwiedzających, wiatę na samochody służbowe, drewnutnie,
- zakończono zakup gruntów w ilości ponad 11 ha, niezbędnych do ochrony czynnej poprzez wypas i wykaszanie oraz ogrodzono tereny pod wypas zwierząt,
- zakupiono dodatkowe wyposażenie: do prowadzenia zajęć edukacyjnych, do części gastronomicznej, części noclegowej, „NIDARIUM”, części gospodarczej oraz pozostałe, niezbędne wyposażenie do Ośrodka,
- zakupiono materiały promocyjno-informacyjne w postaci: folderów, mapek, koszulek reklamujących Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach.

W dniu 8 grudnia 2023 r. w ramach działań informacyjno-promocyjnych, zorganizowano konferencję kończącą projekt, w której uczestniczyli m.in. dyrektorzy szkół z województwa świętokrzyskiego, przedstawiciele Instytucji Zarządzającej projektem i dziennikarze.

Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach odwiedziło w 2023 roku łącznie 12129 osób, w tym: 200 grup zorganizowanych, tj. 7968 osób oraz 4161 turystów indywidualnych.

Przez cały rok w obiekcie odbyły się między innymi: prelekcje, szkolenia, konferencje, warsztaty, seminaria, pikniki i akcje ekologiczne, w tym:

- spotkanie Senackiej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi z przedstawicielami Zarządu Województwa Świętokrzyskiego,
- warsztaty malarskie Państwowych Szkół Plastycznych im. J. Szermentowskiego w Kielcach,
- dwudniowy piknik w ramach Dni Otwartych Funduszy Europejskich połączony z warsztatami przyrodniczo – edukacyjnymi dla uczniów szkół podstawowych z regionu i rodzin,
- obóz sportowy juniorów klubu SHIRO Kyokushin Klub Karate,
- spotkanie dziennikarzy, blogerów i vlogerów z całego kraju organizowane przez Regionalną Organizację Turystyczną w ramach projektu „ŚWIĘTOKRZYSKIE W RYTMIE SLOW, czyli cykl działań promocyjnych na rzecz rozwoju turystyki wiejskiej i agroturystyki w postpandemicznej rzeczywistości Województwa Świętokrzyskiego”,
- spotkanie Grupy Interesariuszy Projektu CORE Interreg Europe,
- ogólnopolska konferencja przyrodniczo-techniczna „Renaturyzacja rzek”,
- Ogólnopolska narada Dyrektorów Wojewódzkich Biur Geodezji i Terenów Rolnych,
- w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+, wolontariat młodzieży z Technikum Rolniczego w Bułgarii,
- piknik ekologiczny „Razem tworzymy eko-świętokrzyskie”,
- akcje: Światowy Dzień Mokradeł, Dzień Ziemi – 2023, Noc Świętojańska z Parkami Krajobrazowymi, Dzień Dziecka z Parkami Krajobrazowymi, Wakacje z Parkami Krajobrazowymi, Ogólnopolski Dzień Parków Krajobrazowych, Sprzątanie Świata – Polska 2023, Międzynarodowy Dzień Georóżnorodności, Dzień Drzewa, Dzień Krajobrazu - 2023, Światowy Dzień Turystyki, Dzień Geologa z Parkami Krajobrazowymi,
- Dzień Bociana Białego – festyn połączony z finałem konkursu „Bocian biały, naszym sąsiadem”,
- cykl szkoleń związanych z realizacją grantu pn.: „Nadnidziański Park Krajobrazowy przestrzenią dostępną dla osób z niepełnosprawnościami”,
- szkolenie i warsztaty związane z realizacją projektu „Przywrócenie tradycji chowu gęsi kieleckiej w małym gospodarstwie rolnym”,
- posiedzenie komitetu sterującego Life4delta oraz Rady Zespołu Parków.

VII. Pozostałe zadania.

W 2023 r. Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach kontynuował realizację projektu pn.: „Nadnidziański Park Krajobrazowy przestrzenią dostępną dla osób z niepełnosprawnościami” realizowanego w ramach konkursu grantowego dla parków przyrodniczych „Obszar chroniony, obszar dostępny”.

Wymienione wyżej przedsięwzięcie grantowe sfinansowane zostało w 100% przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach Działania 4.3 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Jego celem było stworzenie dostępnej przestrzeni do cennych przyrodniczo obszarów Ponidzia dla wszystkich osób, niezależnie od wieku, niepełnosprawności i potrzeb. Przedsięwzięcie realizowano na terenie Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego, jego otuliny oraz Ośrodka Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach.

W ubiegłym roku w ramach grantu przeprowadzono specjalistyczne szkolenia dla pracowników naszej jednostki w zakresie pracy z osobami z niepełnosprawnościami, takie jak: koordynator dostępności, język migowy, wiedza prawna, savoir-vivre, obsługa niewidomych i słabowidzących.

Dostosowano stronę internetową jednostki dla osób z niepełnosprawnościami. W Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach zamontowano dwa dźwiękowe panele tyflograficzne. Dodatkowo wydrukowano tyflomapy z zaznaczonymi głównymi pomieszczeniami oraz elementami zagospodarowania Ośrodka (20 sztuk). Dla zapewnienia komfortu zwiedzania dla OzN obiekt wyposażono w pętlę indukcyjną, audioprzewodniki z audiodeskrypcją (10 sztuk) i przewodniki opracowane w języku Braille'a (100 sztuk) oraz tablice przestrzenne w postaci płaskorzeźb. Zakupiono elektryczny, terenowy wózek oraz nakładki elektryczne do wózków inwalidzkich (2 sztuki), krzesła ewakuacyjne (2 sztuki), rowery elektryczne (3 sztuki) i typu tandem (2 sztuki), umożliwiające poruszanie się po ścieżkach dydaktycznych oraz po terenie Ośrodka. Wykonano ogród sensoryczny w postaci stołu uprawowego, w którym odpowiednio dobrane rośliny będą oddziaływać i pobudzać narządy zmysłów, zapewniając poczucie relaksu oraz stymulując proces nauczania.

Zakupiono również pomoce dydaktyczne: ręczne lupy elektroniczne (8 sztuk), tablice tematyczne pn. "Geologiczne skarby Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i jego okolicy" oraz tablice do pisania typu flipchart (2 sztuki) i chustę animacyjną.

Na wieży widokowej zainstalowano kamerę obrotową z dostępem do aplikacji za pomocą kodu QR, która stwarza możliwość prowadzenia obserwacji okolicy bez wychodzenia na punkt widokowy. Przy drzwiach prowadzących do budynku głównego Ośrodka zamontowano system ich samootwierania, a przy skrzydłach drzwi wewnętrznych systemy blokujące.

Realizacja grantu pozwoliła na podjęcie działań umożliwiających dostosowanie informacji i poprawę funkcjonowania naszej jednostki w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W 2023 roku kontynuowano również realizację zadania pn. „Przywrócenie tradycji chowu gęsi kieleckiej w małym gospodarstwie rolnym”. Zadanie miało na celu rozpropagowanie wiedzy na temat tradycji chowu gęsi kieleckiej w małych gospodarstwach rolnych oraz zainteresowanie mieszkańców wsi przywróceniem tej tradycji. Współfinansowane było ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Przedsięwzięcie obejmowało organizację szkolenia teoretycznego m.in. dla przedstawicieli Kół Gospodyń Wiejskich w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach na temat: historii chowu gęsi, rodzimych ras i odmian gęsi oraz znaczenia gęsi kieleckiej jako rasy zachowawczej. W przedsięwzięciu uczestniczyło 70 osób. Zainteresowani chowem gęsi kieleckiej uczestniczyli również w warsztatach praktycznych zorganizowanych w gospodarstwie rolnym prowadzącym chów gęsi kieleckiej w okolicach miejscowości Bliżyn.

Podsumowaniem działań przeprowadzonych w ramach zadania były warsztaty kulinarne, poprowadzone przez szefa kuchni, zorganizowane w Ośrodku Edukacji

Przyrodniczej w Umianowicach, podczas których uczestnicy poznali sposoby przyrządzania potraw z gęsiny oraz walory smakowe mięsa gęsiego.

VIII. Sprawozdanie z działalności Świętokrzyskiej Kolejki Wąskotorowej Ciuchcia Ponidzie za 2023 rok.

Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach od 18 maja 2022 roku jest zarządcą infrastruktury kolejowej i przewoźnikiem kolejowym Świętokrzyskiej Kolejki Wąskotorowej Ciuchcia Ponidzie.

Zadania dotyczące działalności kolejki:

1. Organizacja przewozów pasażerskich w sezonie turystycznym.

Przeprowadzony bieżący remont torowiska do miejscowości Motkowice pozwolił na wydłużenie trasy przejazdu kolejką wąskotorową do 18 kilometrów. Łącznie w 2023 roku zorganizowano 82 przejazdy pociągów, a kolejkę odwiedziło około 7800 osób. W stosunku do roku poprzedniego liczba pasażerów wzrosła przeszło dwukrotnie.

2. Zabezpieczenie najbardziej zagrożonych obiektów infrastruktury kolejowej.

W związku z planowanym dostosowaniem budynku biurowego stacji do wymogów sanitarnych uzyskano decyzję Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w sprawie zmiany sposobu użytkowania. Założono nowe książki dla siedmiu obiektów budowlanych, które przez poprzedniego operatora nie były prowadzone i wykonano wszystkie przeglądy budynków na terenie stacji Jędrzejów Wąskotorowy. W ramach nawiązanej współpracy ze Stowarzyszeniem „Jędrzejowska Galeria Na Szlaku” zaplanowano w budynku użytkowym uruchomienie kolejowego bistra oraz pracowni warsztatów ceramicznych. Z uwagi na konieczność przeprowadzenia remontu dachu budynku wykonano ekspertyzę jego stanu technicznego a także uzyskano wymagane decyzje Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego.

3. Remont taboru wąskotorowego.

W ramach prac zespołu remontowego wykonano naprawę rewizyjną (generalny remont) wagonu osobowego, produkcji rumuńskiej (39 miejsc) Bxhpi 00-450024150-2, polegającą na kompleksowej naprawie wózków (podwozia) wraz z zestawami kołowymi, pudła wagonu (nadwozia) oraz modernizacji wnętrza. W ramach tej naprawy wymieniono zawory rozrządowe, przewody hamulcowe, krany hamulcowe, zregenerowano cylindry hamulcowe i zawór bezpieczeństwa. Zamontowano nowy zbiornik powietrza, który został zarejestrowany i dopuszczony do eksploatacji przez Inspektora Transportowego Dozoru Technicznego. Podczas całego roku prowadzono bieżące (miesięczne i roczne) konserwacje i przeglądy techniczne czynnego taboru tj. lokomotywy spalinowej oraz trzech wagonów pasażerskich. W związku z pilną potrzebą uruchomienia zapasowej lokomotywy rozpoczęto prace diagnostyczne, mające na celu zweryfikowanie oceny stopnia zużycia i braków poszczególnych podzespołów lokomotywy Lxd2 – 332.

4. Remont szlaku kolejowego.

Wykonano niezbędne prace związane z bezpieczeństwem ruchu kolejowego tj. wymiana podkładów, opomiarowanie, udrożnienie skrajni, utwardzenie tłuczniem. Dokonano naprawy dwóch przejazdów kolejowych zlokalizowanych w miejscowości

Skowronno gm. Pińczów oraz w Jędrzejowie. Uzupełniono skradzione słupki hektometrowe i uszkodzone oznakowanie na odcinku szlaku Jędrzejów – Motkowice. Przygotowano miejsce piknikowe na stacji Motkowice gm. Imielno. Naprawiono uszkodzone ogrodzenie, teren odkrzaczono, przygotowano odnowione stoły, ławy i wiaty, urządzono miejsce na ognisko. Nawiązano współpracę z lokalnym sklepem, który obsługuje na miejscu „food truck”. W trakcie całego roku wykonywano bieżące prace związane z utrzymaniem czynnego odcinka szlaku kolejowego (sprzątanie, koszenie, pielęgnacja krzewów i drzew, odśnieżanie przejazdów kolejowych, kontrola szlaku pod względem bezpieczeństwa przejazdów). Prowadzono dokumentację związaną z bieżącym utrzymaniem torowiska (metryki przejazdów kolejowo-drogowych, książka obchodów, książki obiektów infrastruktury kolejowej, protokoły z okresowej kontroli szlaku).

Łącznie w br. zakupiono 1250 szt. podkładów kolejowych. Wymieniono 850 szt. podkładów na odcinku Jędrzejów – Motkowice.

5. Podnoszenie kwalifikacji pracowników oraz organizacja staży dla absolwentów.

Przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Jędrzejowie zorganizowano staż w ramach projektu „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w powiecie jędrzejowskim”. Po trzymiesięcznym stażu zatrudniono pracownika do biura kolejki wąskotorowej. W dalszym ciągu podnoszono kwalifikacje zawodowe pracowników. W szkoleniu specjalistycznym kolejowym na kierownika pociągu wzięła udział jedna osoba, natomiast 2 pracowników odbyło szkolenie w zakresie ręcznych przecinaczy termiczno - tlenowych. Przeprowadzono okresowe szkolenia pracowników wykonujących obowiązki związane z obsługą ruchu pociągów. Aktualnie przeszkolonym jest 10 pracowników z uprawnieniami kolejowymi: 5 prowadzących pojazdy kolejowe, 3 kierowników pociągu, 1 manewrowy, 1 toromistrz oraz 1 inspektor nadzoru. W roku bieżącym planowany jest kurs na kierownika pociągu oraz rewidenta.

6. Inicjatywy i działania kulturalno-edukacyjne oraz promocyjne.

- warsztaty walentynkowe dla dzieci i młodzieży okolicznych szkół,
- Dzień kobiet na kolejce wąskotorowej - lekcja historii z Anną i Karolem Grzelec,
- warsztaty tworzenia kartek wielkanocnych dla szkół podstawowych,
- warsztaty twórcze – tworzenie palm wielkanocnych dla szkół podstawowych na stacji Jędrzejów,
- sprzątanie szlaku kolejki wąskotorowej na odc. Jasionna – Jakubów w ramach akcji sprzątania świata wraz z uczniami ze SP nr 3 w Jędrzejowie oraz SP z Jasionny,
- bezpłatny przejazd pociągiem dla mieszkańców województwa z okazji Dni Otwartych Funduszy Europejskich,
- Noc Muzeów - udział w ogólnopolskiej akcji promocji miejsc muzealnych, zorganizowano na stacjach Pińczów i Jędrzejów, z gościnnym udziałem autorki bajek Geny Rosołowskiej,
- organizacja wydarzenia „Piknik wojskowy – II wojskowa giełda pracy” mającego na celu promocję służby wojskowej i aktywizację osób bezrobotnych,
- „Dzień dziecka” – 2 pociągi – łącznie 180 przedszkolaków z Przedszkola nr 1 w Jędrzejowie oraz udział w obchodach w Rakowie,
- promocja ŚKW Ciuchcia Ponidzie podczas wydarzenia z okazji Święta Policji,

- przystąpiono do ogólnoswiatowej akcji Bookcrossing promującej czytelnictwo, w ramach akcji stworzono kącik czytelniczy (regał z książkami w biurze kolejki, w sezonie turystycznym stół i krzesła na stacji),
- zajęcia integracyjno-szkoleniowe „Młodzi adepci sztuki wojskowej”,
- obchody Dnia Krajobrazu 2023 składające się z warsztatów edukacyjno – technicznych pn. „Jesienne inspiracje” oraz wystawy fotograficznej Piotra Walerona pn. „Nadnidziański pejzaż”,
- wraz ze Stowarzyszeniem „Jędrzejowska Galeria Na Szlaku” zorganizowano warsztaty patriotyczne dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych,
- warsztaty „Mikołajkowa Ciuchcia”.

7. Ponadto w ramach działalności kolejki:

- zmodernizowano oświetlenie na stacji w Jędrzejowie – wymiana 27 lamp starego typu na energooszczędne LED,
- zakupiono materiały i narzędzia do bieżącego utrzymania szlaku kolejowego (podkłady, wkręty, śruby, podkładki), terenu stacji, budynków, taboru kolejowego,
- prowadzono dokumentację pociągową naprawczą oraz wyjazdową,
- podpisano nowe umowy z najemcami pomieszczeń i dzierżawcami terenu,
- dwukrotnie dokonano odchwaszczania szlaku kolejowego na odcinku Jędrzejów Wąskotorowy – Motkowice,
- zaktualizowano metryki przejazdów wykonując pomiary oraz uzyskując je od zarządców dróg,
- podpisano umowy i przetransportowano pozyskane mienie wojskowe (2 kuchnie polowe, przyczepę i beczkę na wodę),
- odebrano agregat prądowórczy pozyskany z Wodociągów Jędrzejowskich, który będzie służył jako awaryjne źródło zasilania,
- przeprowadzono inwentaryzację infrastruktury kolejowej na stacji Jędrzejów Wąskotorowy oraz stacji Pińczów,
- pozyskano staroużyteczne podkłady kolejowe z PKP SA oraz z Siarkopolu Grzybów (ok. 300 szt.).

8. Prace porządkowe.

Wykonano bieżące prace służące utrzymaniu infrastruktury kolejowej stacji Jędrzejów, Jasionna, Motkowice, Pińczów oraz szlaku kolejowego (koszenie, sprzątnięcie, dozorowanie linii kolejowej, sprawdzanie stanu torów przed wyjazdem, zapewnienie widoczności na przejazdach kolejowo drogowych tzw. trójkąty widzialności). Wykonano konserwację narzędzi służących do utrzymania szlaku i torowiska. Wykonano inwentaryzację materiałów do remontu torowiska. Sprawdzono kompletność oznakowania na szlaku kolejki. Wykonano zachowawczą, bieżącą konserwację zabytkowych maszyn.

9. Przygotowanie ścieżki edukacyjno-przyrodniczej „Drezynami rowerowymi do natury”.

W ramach udostępnienia 2,5 km szlaku kolejki wąskotorowej Umianowice – Hajdaszek (gm. Kije) do ruchu drezynami rowerowymi przeprowadzono remont torowiska i mostku oraz zakupiono 9 drezyn rowerowych ze wspomaganie elektrycznym.

Ścieżka edukacyjno-przyrodnicza „drezynami rowerowymi do natury” biegnie przez wyjątkowo cenne przyrodniczo i krajobrazowo tereny otuliny Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego oraz Obszary Natura 2000 „Ostoja Nidziańska” i „Dolina Nidy”. Na trasie przejazdu można spotkać bardzo różnorodne siedliska: bogate

florystycznie łąki ekstensywnie użytkowane, las i zadrzewienia oraz niewielką rzekę. Podróż w wolnym tempie pozwoli na obserwację wielu gatunków ptaków charakterystycznych dla doliny rzeki Nidy.

To wyjątkowa okazja, by w nietypowy sposób podziwiać naturę i równocześnie aktywnie spędzić czas. Każda dreżyna posiada mechanizm umożliwiający obrócenie jej o 180 stopni i powrót w kierunku stacji początkowej. Cała wycieczka edukacyjna z postojami trwa około dwie godziny, w tym sam przejazd w obie strony ok. 40 min. Odpowiednia liczba dreżyn (9 szt.) umożliwia przeprowadzenie „lekcji spotkania z naturą” dla całej klasy szkolnej. Jazda ze wspomaganie elektrycznym ułatwi podróż osobom, które wymagają pomocy przy większym wysiłku. Dostosowanie jednej z dreżyn do przewozu wózka inwalidzkiego pozwoli na korzystanie również osobom z niepełnosprawnościami.

Przejazdy dreżynami rozpoczną się wiosną bieżącego roku.

10. Wykonanie modernizacji i adaptacji oraz przeprowadzenie prac konserwatorskich czterech wagonów.

Zadanie polegało na dostosowaniu do działań edukacyjnych w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach następujących wagonów:

- osobowy Bx 1410 „Zielarnia na kołach” z przeznaczeniem na warsztaty i ekspozycję ziół rosnących na Ponidziu.
- kryty (brankard) Kddxh „Salka edukacyjna na kołach” z przeznaczeniem jako salka edukacyjna dla najmłodszych dzieci,
- lemieszowy pług odśnieżny 802S „Wagon edukacyjny” z przeznaczeniem na dwa pomieszczenia noclegowe, łazienkę oraz niewielki aneks kuchenny,
- cysterna Rdxh z dostosowaniem na zbiornik deszczówki (10 m³) do podlewania ogródków edukacyjnych.

Zadania przewidziane w planie pracy Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych na 2023 rok zostały wykonane w całości.

Kielce, luty 2024 r.